

**Qorti tal-Magistrati (Ghawdex)
Gurisdizzjoni Superjuri
Sezzjoni Generali**

Magistrat Dr Joanne Vella Cuschieri B.A., Mag. Jur. (Eur. Law.) LL.D.

Illum it-Tlieta, 12 ta' Jannar, 2016

Rikors Guramentat numru:- 74/2006 JVC

Schembri & Sons Limited

Vs

**Farrugia Brothers Gozo Transport Limited u b'digriet tal-15 ta' Lulju,
2015 gie kjamat fil-kawza Raymond Farrugia**

Il-Qorti;

Rat ir-rikors guramentat ta' Schembri & Sons Limited fejn Frank Schembri ppremetta:

1. Illi bejn il-perjodu 4 ta' Marzu 1998 u 18 ta' Dicembru 2001 is-socjeta' attrici kienet bieghet u kkonsenjat lis-socjeta' konvenuta kwantita' ta' planki tal-konkos u materjal relatat ghall-prezz komplessiv ta' Lm103,752.13 skont kif jidher fil-lista ta' invoices totali hawn annessa u mmarkata dokument "A".
2. Illi s-socjeta' konvenuta kienet, bejn is-sena 1998 u l-2 ta' Frar 2002, halset akkont fuq il-materjal lilha kkonsenjt kif imsemmi fl-ewwel paragrafu s-somma ta' Lm78,059.29 skont kif jidher fil-lista ta' pagamenti mhallsa akkont fuq il-kont kurrenti ezistenti bejn is-socjetajiet kontendenti hawn annessa u mmarkata dokument "B" b'dan li ghad baqa' bilanc minnha dovut lis-socjeta' attrici fis-somma ta' Lm25,692.84 oltre l-imghaxijiet relattivi.
3. Illi minkejja li s-socjeta' konvenuta dejjem tipprometti li thallas il-bilanc dovut baqghet sallum inadempjenti anke wara li giet

interpellata thallas anke permezz ta' ittra legali u wara li nhareg kontra tagħha mandat ta' sekwestru kawtelatorju.

Illi talbet li dina l-Onorabbli Qorti:

- (a) Tikkundanna lis-socjeta' konvenuta sabiex thallas lis-socjeta' attrici l-ammont ta' Lm25,692.84c bilanc dovut kif fuq intqal.
- (b) In oltre li tigi wkoll ikkundannata thallas l-imghax fuq din is-somma mid-data tal-ahhar pagament imhallas akkont u cioe' dak tat-2 ta' Frar 2002 sat-2 ta' Gunju 2006, ammontanti dan l-imghax bir-rata ta' 8% ghas-somma ta' Lm8,906.85.

Bl-ispejjez komprizi dawk tal-mandat ta' sekwestru numru /2006 (sic), bl-imghax legali ulterjuri mid-data tas-sentenza sad-data tal-pagament effettiv u bl-ingunzjoni tas-socjeta' konvenuta ghas-subizzjoni.

Rat ir-risposta guramentata tas-socjeta' konvenuta Farrugia Brothers Gozo Transport Limited li bil-gurament tieghu George Farrugia kkonferma:

- 1) Illi preliminarjament l-azzjoni attrici hija perenta ai termini tal-artikolu 2148(a)(b) u 2149(a) tal-Kodici Civili Kap.16;
- 2) Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost is-socjeta' esponenti mhijiex debitrici fl-ebda ammont ta' flus li s-socjeta' attrici qed titlob lil din il-Qorti tikkundannahom ihallsu;
- 3) Salvi eccezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat ir-risposta guramentata ulterjuri tas-socjeta' konvenuta Farrugia Brothers Gozo Transport Limited li bil-gurament tieghu George Farrugia kkonferma:

- 1) Illi s-socjeta' Farrugia Brothers Gozo Transport Limited mhijiex illegittimu kontradittur billi l-ordnijiet u l-konsenji li tagħhom is-socjeta' attrici qed tippretendi l-hlas ma sarux mis-socjeta' konvenuta jew lis-socjeta' konvenuta, u lanqas ghal din s-socjeta', jew ghan-nom u fl-interess tagħha kif ser jigi ppruvat

dettaljatament fil-kors tal-kawza u kif l-istess socjeta' attrici setghet tivverifika dan mid-'delivery notes' tax-xoghol ordnat u konsenjat, u l-hlas li kien isir bejn kont ghall-ordnijiet u l-konsenji li kienu jsiru fl-istess zmien li ghalih is-socjeta' attrici taghmel riferenza ghalih li fihom saru l-konsenji li allegatament baqghu ma thallsux, u ghaldaqstant s-socjeta' esponenti ghandha tigi lliberata mill-osservanza tal-gudizzju';

2) Salv twegibiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat illi ghalkemm originarjament il-provi bdew jingabru biss dwar l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni, fil-verbal tas-26 ta' April, 2013 il-partijiet qablu li l-provi ghandhom jingabru kemm fuq l-eccezzjonijiet kif ukoll fuq il-mertu.

Rat illi fil-verbal tat-18 ta' Novembru, 2014 is-socjeta' attrici ddikjarat il-provi taghha maghluqa;

Rat illi fil-verbal tal-11 ta' Frar, 2015 s-socjeta' konvenuta wkoll iddikjarat il-provi taghha maghluqa;

Rat illi fl-istess verbal tal-11 ta' Frar, 2015 il-kawza giet differita ghad-decizjoni ghall-15 ta' Lulju, 2015 bil-fakolta li l-partijiet jipprezentaw noti ta' sottomissjonijiet;

Rat illi s-socjeta' attrici ma pprezentat l-ebda nota ta' sottomissjonijiet ghalkemm gie estiz lilha t-terminu sabiex taghmel dan fuq rikors taghha stess;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tas-Socjeta' konvenuta;

Rat illi f'dak l-istadju din il-Qorti wara li qrat u gharblet sew il-provi kollha li tressqu tul il-process li ilu pendent mis-sena 2006 (ghalkemm din il-Qorti kif preseduta hadet konjizzjoni ta' din il-kawza ghall-ewwel darba fl-4 ta' Lulju, 2014), il-Qorti kienet tal-fehma li l-kwistjoni sa certu punt u minghajr mal-Qorti tesprimi ruhha fuq il-mertu, ma kinitx biss bejn is-socjetajiet partijiet izda tinvolvi wkoll lil Raymond Farrugia personalment liema persuna anki xehed diversi drabi fl-atti kif ukoll resaq ghall-kontro-ezami u pprezenta ammont ta' dokumenti u ghalhekk permezz ta' digriet datat 15 ta' Lulju, 2015 il-Qorti ordnat il-

kjamat fil-kawza tal-istess Raymond Farrugia u dan ai termini tal-artikolu 961 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta u b'hekk giet ordnata s-suspensjoni tas-sentenza.

Rat illi Raymond Farrugia gie debitament notifikat u ntavola r-risposta tieghu a fol. 740 tal-process kif isegwi:

1. Illi l-azzjoni attrici hi perenta bil-preskrizzjoni estintiva fit-termini tal-artikoli 2148 (a) (b), 2149 (a), u 2156 (f) tal-Kodici Civili, Kapitolu XVI tal-Ligijiet ta' Malta;
2. Subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-eccezzjoni ta' hawn fuq, l-esponenti mhuwiex debitur tas-socjeta' attrici;

Salv twegibiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat illi fil-verbal tas-6 ta' Novembru, 2015 Dr. Mario Scerri ghan-nom tal-kjamat fil-kawza prezenti fl-awla ddikjara li m'ghandux provi u strah fuq il-provi fl-atti.

Rat li fl-istess verbal Dr. Mario Scerri ghan-nom tas-socjeta' konvenuta u l-kjamat fil-kawza ddikjara li joqghod fuq is-sottomissjonijiet gia esebiti u l-kawza giet differita ghad-decizjoni ghal-lum bil-fakolta' lis-socjeta' attrici li tipprezenta s-sottomissjonijiet taghha fi zmien xahar;

Rat li filwaqt li s-socjeta' attrici ma pprezentat l-ebda sottomissjonijiet, il-kjamat fil-kawza nonostante d-dikjarazzjoni tieghu pprezenta sottomissjonijiet fl-atti li izda gew sfilzati minn din il-Qorti stante li mhux awtorizzati;

Rat ix-xhieda, dokumentazzjoni u l-atti kollha tal-kawza.

Ikkunsidrat

Illi l-fatti li jirrizultaw lil din il-Qorti fil-qosor f'din il-kawza huma illi bejn il-perjodu tal-4 ta' Marzu 1998 u 18 ta' Dicembru 2001 is-socjeta' attrici kienet tbiegh u tikkonsenja, skont hi lis-socjeta' konvenuta, kwantita' ta' planks tal-konkos u materjal relatat u dan ghall-prezz komplessiv ta' Lm103, 752.13. Kien hemm drabi wkoll fejn intefghu 'tenders' mal-Gvern u sabiex dan seta' jsir gie ndikat dejjem isem is-

socjeta' konvenuta. Skont l-istess socjeta' attrici, is-socjeta' konvenuta kienet, bejn is-sena 1998 u t-2 ta' Frar 2002, halset akkont fuq il-materjal lilha kkonsenjat is-somma ta' Lm78,059.29 (€181,829.23) imhalsa akkont fuq il-kont kurrenti ezistenti bejn is-socjetajiet kontendenti b'dan li ghad baqa' bilanc dovut mis-socjeta' konvenuta lis-socjeta' attrici ta' Lm25,692.84 ekwivalenti ghal €59,848.22 oltre l-imghaxijiet relattivi. Irrizulta lil din il-Qorti li effettivament l-ahhar pagament sar fil-25 ta' Frar, 2002 kif jidher mid-dokument a fol. 6 tal-process.

Is-socjeta' attrici ssostni li minkejja li s-socjeta' konvenuta kienet dejjem tipprometti li ser thallas il-bilanc dovut baqghet sad-data tal-prezentata tal-kawza ma halsitx u ghalhekk kellha ssir din il-kawza.

Da parti taghha s-socjeta' konvenuta l-ewwel ipprezentat risposta fejn eccepjet li l-ammont mitlub kien preskritt ai termini ta' tliet artikoli citati u li ma kinitx debitrici tas-socjeta' attrici fl-ebda ammont. Din ir-risposta hija datata 5 ta' Settembru, 2006. Aktar minn tliet snin wara, is-socjeta' konvenuta pprezentat risposta ulterjuri a fol. 379 tal-process fejn eccepjet li mihjiex il-legittimu kontradittur ghall-pretensjonijiet attrici u f'dan l-istadju beda jsir enfasi li kien Raymond Farrugia li kien jaghmel l-ordnijiet mas-socjeta' attrici u mhux il-kumpanija u fil-fatt fix-xhieda tieghu fl-atti Raymond Farrugia xejn ma zamm lura milli jemfasizza li kien hu li jaghmel it-transazzjonijiet mas-socjeta' attrici proprju. Wara li gie kjamat fil-kawza l-istess Raymond Farrugia eccepixxa l-preskrizzjoni ai termini ta' erba' artikoli citati u sostna wkoll li mhuwiex debitur tas-socjeta' attrici. Bhala provi wara l-kjamat fil-kawza ma tressaq xejn aktar u l-kjamat fil-kawza strah fuq dak li gia kien hemm fl-atti.

L-eccezzjonijiet preliminari tal-preskrizzjoni:

Is-socjeta' konvenuta teccepixxi l-preskrizzjoni ai termini ta' tliet artikoli tal-ligi cioe' l-artikoli 2148 (a), 2148 (b) u 2149 (a) filwaqt li l-kjamat fil-kawza jeccepixxi l-preskrizzjoni ai termini ta' erba' artikoli fil-ligi cioe' l-artikoli 2148 (a), 2148 (b), 2149 (a) u 2156 (f) tal-Kodici Civili.

L-artikolu 2148 jirreferi ghall-preskrizzjoni bi trapass ta' tmintax-il xahar u s-sub-artikoli eccepiti jaqraw kif isegwi:

‘(a) l-azzjonijiet tal-hajjat, skrapan, mastrudaxxi, bennejja, bajjada, haddieda, argentieri, arluggara u ta’ persuni ohra li jahdmu sengha jew arti mekkanika, ghall-prezz tal-opri jew tax-xoghlijiet taghhom, jew tal-materjal li jfornu;

(b) l-azzjonijiet ta’ kredituri ghall-prezz ta’ merkanzija, oggetti jew hwejjeg ohra mobbli, mibjugha bl-imnut;’

L-artikolu 2149 jirreferi ghall-preskrizzjoni bi trapass ta’ sentejn u s-sub-artikolu eccepit jaqra kif isegwi:

‘(a) l-azzjonijiet tal-bennejja ta’ bastimenti jew bcejec ohra tal-bahar, u tal-kuntratturi ta’ bini iehor jew ta’ xoghlijiet ohra ta’ injam, gebel, jew materjal iehor, ghall-opri mahdumin minnhom jew ghall-materjali li jfornu;’

L-artikolu 2156 jirreferi ghall-preskrizzjoni bi trapass ta’ hames snin u s-sub-artikolu eccepit jaqra kif isegwi:

‘(f) l-azzjonijiet ghall-hlas ta’ kull kreditu iehor li gej minn operazzjonijiet kummercjali jew minn hwejjeg ohra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa’, skont din il-ligi jew ligijiet ohra, taht preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirrizulta minn att pubbliku.’

Fl-ewwel lok il-Qorti ma tistax ma tikkummentax fuq il-fatt li jidher li kemm is-socjeta’ konvenuta stess kif ukoll il-kjamat fil-kawza ma jafux ezatt liema preskrizzjoni skont huma tapplika ghall-kaz in ezami tant li tefghu f’hogor din il-Qorti ghazla ta’ erba’ artikoli li lkoll jirreferu ghal relazzjonijiet u termini ta’ preskrizzjoni diversi bl-isperanza li din il-Qorti taghmel xogholhom u forsi ssib l-applikazzjoni tal-preskrizzjoni ai termini ta’ xi wiehed mill-artikoli citati. Il-Qorti tiddeplora dan l-agir stante li ghal din il-Qorti dan l-agir ghandu jekwivali ghal daqs li kieku s-socjeta’ konvenuta u l-kjamat fil-kawza naqsu milli jindikaw l-artikolu applikabbli stante li bl-istess attitudni kull meta titqajjem il-preskrizzjoni wiehed jista’ jiccita l-artikoli kollha tal-ligi forsi tigi wahda tajba, procedura li ma ghandhiex tkun accettabbli. Il-legali tas-socjeta’ konvenuta u l-kjamat fil-kawza jaf ben tajjeb li f’kaz li l-artikolu ma jigix indikat il-Qorti ma tistax tiehu konjizzjoni tal-eccezzjoni u l-Qorti taghmilha cara li jekk dawn it-tip ta’ eccezzjonijiet jibqghu jissusistu f’kawzi ohra ser tiehu l-linja li fejn ikun car li min qed jeccepixxi l-preskrizzjoni hu stess ma jafx liema preskrizzjoni tapplika u jaghmel

hekk imsejha 'fishing expedition' ser tipprocedi sabiex tibda tichad dawn it-tip ta' eccezzjonijiet.

Iccarat is-suespost, fil-kaz in ezami (u minghajr pregudizzju għall-eccezzjoni tal-legittimu kontradittur trattata aktar 'il isfel), b'mod partikolari mid-dokumentazzjoni vasta esebita fl-atti jirrizulta li r-relazzjoni bejn il-partijiet bdiet fis-sena 1998 u baqghet għaddejja u ferm attiva bejniethon sa Dicembru tas-sena 2001, cioe' perjodu ta' bejn wiehed u iehor tliet snin u fuqhom. Sal-25 ta' Frar, 2002 jirrizulta li kienu għadhom qed isiru hlasijiet mill-konvenuti lis-socjeta' attrici. Dan huwa evidenzjat mid-dokumenti esebiti a fol. 3 sa 6 tal-process u d-diversi 'invoices' esebiti fl-atti. Principalment mix-xhieda rrizulta li s-socjeta' attrici kienet tissuplixxi numru ta' planki lill-konvenuti li kienu jkunu huma stess li jigbru l-istess planki permezz tal-vetturi tas-socjeta' konvenuta u jwassluhom fil-Gzira ta' Ghawdex huma stess liema planki kienu jintuzaw sabiex isir zvilupp ta' bini ta' terzi f'Ghawdex li hafna minnhom kienu jkunu noti lill-konvenuti izda mhux lis-socjeta' attrici b'eccezzjoni ta' ftit li kienu jhallsu direttament is-socjeta' attrici. Jirrizulta mill-'invoices' esebiti li kien ikun hemm bosta konsenji anki f'xahar wiehed. In vista tan-numru ta' konsenji l-konvenuti kienu jgawdu minn xi skontijiet u/jew 'commission' fuq il-prezz tal-planki. Jirrizulta li pagamenti fuq il-planki konsenjati bdew isiru mill-25 ta' Jannar, 1998 u l-ahhar pagament li sar kien dak tal-25 ta' Frar, 2002. Il-kawza nfethet nhar l-10 ta' Lulju, 2006.

Illi fir-rigward tal-artikolu applikabbli għall-kaz odjern il-Qorti taghmel referenza għall-kawza finalment deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell Inferjuri preseduta mill-Imhalled Dr. Philip Sciberras fl-ismijiet **Pace Associates Ltd. Vs Drawing Techniques Ltd** (148/2003/1) deciza nhar is-7 ta' Dicembru, 2005) fejn jinghad kif isegwi:

'Riferibilment għall-aggravji l-oħra relattivi għall-preskrizzjoni din il-Qorti jidhrilha li, għal skop ta' ezami aktar approfondit, ikun opportun jekk iz-zewg preskrizzjonijiet - Artikolu 2148 (b) u Artikolu 2156 (f) - jigu kkonsidrati flimkien. L-ewwel Qorti dan l-ezercizzju ma għamlitux għax ma gietx sollevata quddiemha l-preskrizzjoni taht l-ahhar provvedimenti imsemmi. Certament, anke jekk din ma tqajmitx f' dak l-istadju hadd ma jinnega illi tali eccezzjoni setghet dejjem mis-socjeta' appellanti tigi sollevata f' din is-sede ta' l-appell. (Ara Artikolu 2113, Kodici Civili; "**Paul Balzan nomine -vs- John A. Scicluna nomine**",

Appell, 3 ta' Dicembru 1999). Dan dejjem salv s'intendi l-kwestjoni dwar il-kap ta' l-ispejjez. Vide **Kollez. Vol. XXXIV P I p 329**;

Skont l-Artikolu 2955 (5) tal-Kodici Civili Taljan jippreskrivu ruhhom b'gheluq sena d-drittijiet "*dei commercianti, per il prezzo della merce vendute a chi non ne fa commercio*". Jidher li f'dan il-ligi taghna ma segwietx dik Taljana in kwantu tirreferi biss ghall-bejgh "bl-imnut". L-istess ligi taghna ma taghmilx distinzjoni bejn bejgh bl-imnut u bejgh bl-ingrossa imma jidher, imbaghad, li din id-distinzjoni giet supplimentata mill-gurisprudenza taghna;

Fl-ewwel lok jinsab ritenut illi fil-kaz ta' bejgh "bl-imnut" huma kontemplati dawk kollha, kummercjanti jew le, li jbieghu oggetti ta' konsum gjornaljier, tant lil min hu kummercjant kemm lil min mhux. (Ara **Kollez. Vol. XLV P III p 813**). Dan ifisser li fl-Artikolu 2148 (b) il-ligi taghna tipprexxindi mill-kwalita' tal-persuni u anzi ma tharisx lejn dik li tista' tkun abitwalment il-professjoni tan-negozjant imma thares lejn il-vendita partikulari in kwestjoni *per se* (**Kollez. Vol. XLVIII P II p 959**);

L-istess giurisprudenza tistabilixxi mbaghad il-kriterju distintiv fundamentali bejn bejgh bl-imnut u bejgh bl-ingrossa billi tafferma illi fejn il-prezz reklammat huwa ghall-merce destinata biex dik tigi rivenduta jew manifatturata f' opra (**Kollez. Vol. XXIII P I p 909**) jew fejn wiehed ibiegh lill-persuni li jinnegozjaw fil-merce mibjugha u dan fi kwantita' apprezzabbli, allura l-bejgh hu wiehed bl-ingrossa ("**Giuseppe Borg -vs- Dr. Giovanni Bonello et nomine et**", Appell Civili, 22 ta' Gunju 1970). Ghalhekk il-grossista "*vende per lo piu' a coloro i quali commerciano della cosa comprata*" mentri l-imnutant "*vende per lo piu' a compratori e in piccole quantita misurata al bisogno di costoro*" (Vol. XXI P III p **235**). Fl-ewwel kaz il-kreditu hu soggett ghall-preskrizzjoni kwinkwennali stabbilita' fl-Artikolu 2156 (f), fil-kaz tat-tieni, ghall-preskrizzjoni ta' tmintax-il xahar kif provvdut fl-Artikolu 2148 (b);

Fil-kaz in ezami jirrizulta mix-xhieda, kif ukoll mill-*invoices* (fol. 18 sa fol. 21), illi kien hemm operazzjoni kummercjali kontinwa bejn iz-zewg soċjetajiet kontendenti. Mill-provi akkwiziti (ara deposizzjoni ta' Louise Grech, fol. 65, u l-accettazzjoni ta' Timothy Valletta ghas-soċjeta' konvenuta, fol. 24) jirrizulta wkoll li bejn l-istess soċjetajiet kien hemm speci ta' kont kurrent bejn zewg kummercjanti li jixtru minghand, jew ibieghu lil xulxin. Huwa eskluż in fatti illi l-kontrattazzjoni kienet

wahda semplici ta' kompravendita. Tenut kont tal-principji fuq affermati din il-Qorti, bhal qorti inferjuri qabilha, hi wkoll tal-fehma illi l-kreditu pretiz ma huwiex ghall-bjegh ta' oggetti bl-imnut u ghalhekk dan igib li l-preskrizzjoni eccepita taht l-Artikolu 2148 (b) mhix applikabbli. Kif kellha okkazzjoni tesprimi ruhha l-Qorti ta' l-Appell Kummercjali fil-kawza "**Adrian Strickland nomine -vs- Anthony Sammut**", deciza fit-3 ta' Gunju 1975, "Jigi hawn rilevat illi n-natura ta' bejgh bl-ingrossa ma tikkonvertix ruhha f'bejgh bl-imnut minhabba l-fatt li l-konsenja ta' l-oggetti ma ssirx f'daqqa, imma huwa n-negozju globali li jiddetermina taht liema kategorija ghandu jigi klassifikat il-bejgh". Ghamlet sewwa ghalhekk l-ewwel Qorti li skartat l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni sottomessa lilha;

Kif gja rilevat, issa f'din is-sede s-socjeta' appellanti qed tinvoka l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni kwinkwennali fl-ambitu ta' l-Artikolu 2156 (f). Issa filwaqt li hu accettat li din il-preskrizzjoni hi dik idonea ghax-xorta ta' bejgh in specje ma jidhirx, imbaghad, fuq il-fatti akkwiziti, illi din il-preskrizzjoni tista' tirnexxi. Dan ghar-raguni illi in presenza tal-kont kurrent ezistenti bejn il-partijiet, il-fatt tal-hlasijiet akkont sija jekk *in natura* jew bi flus kontanti (ara xhieda u *invoices* esebiti) li jidher li baqghu ghaddejjin sas-sena 2002, jezistu cirkustanzi assodati li jimmanifestaw dak ir-rikonoxximent tali li jservi ghall-interruzzjoni ta' l-istess preskrizzjoni (Artikolu 2134, Kodici Civili). Jinsab enuncjat li "dan ir-rikonoxximent jista' jkun prezunt jew indirett" (**Kollez. Vol. XLIII P II p 744**) u jista' jkun jirrigwarda wkoll kreditu illikwidu (**Kollez. Vol. XXXIV P III p 742**);

F'dan il-kaz Timothy Vella ir-rapprezentant tas-socjeta' konvenuta, jghid li ma kienx hemm qbil dwar il-valur ta' l-istock. Anke hawn pero' ta' min josserva illi "fejn id- debitor ma jichadx id-dejn imma semplicement jikkontesta l-*quantum* ta' l-ammont dovut, allegat mill-kreditur, id-debitor ikun qieghed jinterrompi u tacitament jirrinunzja ghall-preskrizzjoni li tkun qed tiddekorri". Ara sentenza fl-ismijiet "**Victor Calleja nomine -vs- Nazzareno Vassallo et nomine**", Appell, 5 ta' Ottubru 1998 u d-decizjonijiet fiha riferenzjati;

Anke allura ghal din ir-raguni l-preskrizzjoni sollevata mis- socjeta' appellanti fl-istadju ta' l-appell qed tigi rigettata.'

Fil-kawza deciza mill-Qorti tal-Appell Superjuri fl-ismijiet **Gaetano Abdilla et vs. Sebastian Dalli noe** (1073/1995/1 deciza nhar l-4 ta'

Novembru, 2005) jinghad kif isegwi:

‘F’ dan l-istadju qed tigi eccepita l-preskrizzjoni tal-azzjoni għall-kreditu pretiz, sew dik ta’ tmintax-il xahar a tenur ta’ l-Artikolu 2148(b) u kemm dik ta’ sentejn skont ma jipprovdi l-Artikolu 2149(a) tal-Kodici Civili.

L-Artikolu 2148(b) jiddisponi li *“l-azzjonijiet ta’ kredituri għall-prezz ta’ merkanzija, oggetti jew hwejjeg ohra mobbli, mibjugha bl-imnut”* jaqghu bi preskrizzjoni bl-eghluq ta’ tmintax-il xahar.

L-Artikolu 2149(a) jiddisponi li *“l-azzjonijiet tal-bennejja ta’ bastimenti jew bcejec ohra tal-bahar, u tal-kuntratturi ta’ bini iehor jew ta’ xoghlijiet ohra ta’ injam, gebel, jew materjal iehor, għall-opri mahdumin minnhom jew għall-materjal li jfornu”* jaqghu bi preskrizzjoni bl-eghluq ta’ sentejn.

Il-preskrizzjoni ta’ l-azzjoni a tenur ta’ l-Artikolu 2148(b) hija applikabbli għall-kreditu ta’ merkanzija mibjugha bl-imnut ossia bid-dettal. Fil-kaz in ezami jirrizulta li kien hemm negozju bejn zewg soċjetajiet, wahda li timmanifattura z-zrar u l-ohra li tixtri dan il-prodott, fi kwantitajiet konsiderevoli, għall-htigijiet tagħha fil-preparazzjoni u bejgh tal-concrete. L-eccezzjoni sollevata necessarjament tehtieg li ssir distinzjoni bejn bejgh bl-imnut, li huwa preskrivibbli bid-dekors ta’ tmintax-il xahar, u bejgh bl-ingrossa, preskrivibbli bid-dekors ta’ hames snin. Din il-Qorti, kif dak inhar komposta, fis-sentenza mogħtija fis-26 ta’ Mejju, 1967 fil-kawza **“Emanuel Micallef pro et noe v Francis Mercieca”** iccitat dak li kien inghad fir-rigward, u generalment accettat f’pronunzjamenti sussegwenti, mill-Imhalled Paolo Debono fis-sentenza **Attard vs Refalo**:

“La legge non definisce i relativi concetti del grande o del piccolo commercio, del commercio all’ingrosso e del commercio al minuto, ma, secondo la dottrina, il criterio direttivo per distinguere il grossista dal dettagliatore e’ che il primo vende per lo piu’ a coloro i quali commerciano della cosa comprata mentre il secondo vende per lo piu’ ai consumatori e in piccole quantita’ misurate dal bisogno di costoro.” (Koll. Vol. XIII.294)

Inoltre kif gie sewwa ritenut fis-sentenza ta’ din il-Qorti (sede Kummerc) tad-19 ta’ Gunju, 1933 fil-kawza fl-ismijiet **“Giovanni Micallef vs Giuseppe Azzopardi”** *“Che da cio’ emerge anche chiaro che i rapporti interceduti tra l’attore e il convenuto sono rapporti d’indole commerciale perche’ il citato non acquistava il vino per proprio uso ma per venderlo nella sua bottega E quindi le somministrazioni e consegne che l’attore faceva al citato, come evincesi dal complesso di prove, non devono considerarsi come singole*

consegne a credenza ma come diverse forniture da formare un solo conto."

Minn dan jidher li l-preskrizzjoni sollevata mhux applikabbli ghall-kaz in ezami.

Il-preskrizzjoni msemmija fl-artikolu 2149(a) certament mhux applikabbli ghall-kaz billi s-socjeta' attrici ma hijiex qed tirreklama prezz ta' bini jew xoghlijiet ohra ta' injam, jew ta' gebel jew materjal iehor uzat f'xi opri mahdumin minnha izda hawn si tratta ta' kreditu ghall-bilanc ta' prezz ta' materjal fornit lis-socjeta' konvenuta. Bhala tali din il-preskrizzjoni mhux applikabbli ghall-kaz.

Il-preskrizzjonijiet sollevati qeghdin ghalhekk jigu michuda.'

Applikati l-principji suesposti ghall-kaz odjern il-Qorti tqis li minn ezami tax-xhieda, kif ukoll mill-bosta dokumentazzjoni nkluz bosta 'invoices' esebiti huwa car li bejn is-socjeta' attrici u l-konvenuti (dejjem minghajr pregudizzju ghall-eccezzjoni tal-legittimu kontraddittur) kien hemm operazzjoni kummercjali kontinwa/negozju anki ghaliex il-materjal fornit kien pjuttost konsiderevoli u kien jigi supplit direttament mill-fabbrika f'Malta lill-konvenuti li kienu jigbru dan il-materjal bil-vetturi tas-socjeta' intimata sabiex l-istess konvenuti jaghmlu kummerc mill-fatt li qed igorru dawn il-planki minn Malta ghal Ghawdex u jwassal l-istess planki lit-terz filwaqt li jigbru l-hlas li kien jikkomprensi l-prezz li jitolbu l-konvenuti tal-planki u t-trasport filwaqt li ta' dan il-konvenuti kienu jgawdu minn certu skontijiet u 'commission' moghtija u mhallsa lilhom mis-socjeta' attrici. Dan it-tip ta' negozju minfejn evidentement is-socjeta' konvenuta u l-kjamat fil-kawza kienu qed jaghmlu kummerc minn dak li qed jixtru minghand is-socjeta' attrici sabiex ikollhom aktar kummerc fil-Gzira ta' Ghawdex ma jaqa' taht l-ebda mill-artikoli kkwotati mill-konvenuti ghajr ghall-artikolu 2156 (f) tal-Kap. 16 u ghalhekk il-Qorti tqis li dan huwa s-sub-artikolu applikabbli ghat-tip ta' relazzjoni li kien hemm bejn il-partijiet fil-kaz odjern.

Jirrizulta lil din il-Qorti li s-socjeta' konvenuta ma ccitatx l-artikolu 2156 (f) bhala bazi ghall-eccezzjoni tal-preskrizzjoni taghha izda biss it-tliet artikoli/sub-artikolu l-ohra li din il-Qorti ddikjarat li mhux applikabbli. Hija gurisprudenza kostanti li l-Qorti ma tistax tqajjem hi l-preskrizzjoni applikabbli flok il-parti u ghalhekk fin-nuqqas ta' ndikazzjoni tal-artikolu 2156 (f) din il-Qorti ma ghandhiex alternattiva ghajr li tichad l-

eccezzjoni tal-preskrizzjoni kif imqajma mis-socjeta konvenuta. Fi kwalunkwe kaz izda li kieku s-socjeta' konvenut iccitat l-artikolu 2156 (f), stante li jirrizulta li l-ahhar pagament akkont sar fil-25 ta' Frar, tas-sena 2002 u l-kawza odjerna nfethet fil-konfront tas-socjeta' konvenuta nhar l-10 ta' Lulju, 2006 u giet notifikata nhar it-28 ta' Awissu, 2006 jirrizulta b'mod ampju li l-perjodu ta' hames snin kien ghadu ma ddekorriex. Il-Qorti ghalhekk ser tghaddi sabiex tichad l-ewwel eccezzjoni tal-preskrizzjoni mqajma mis-socjeta' konvenuta fl-ewwel risposta taghha suggett dejjem ghal dak li ser jigi deciz aktar 'il isfel dwar l-eccezzjoni tal-legittimu kontradittur.

Illi ghall-kuntrarju tas-socjeta' konvenuta, il-kjamat fil-kawza ccita l-artikolu 2156 (f) bhala bazi tal-eccezzjoni tal-preskrizzjoni mqajma minnu. Ghall-kuntrarju tas-socjeta' konvenuta, il-kjamat fil-kawza gie notifikat bil-kawza biss nhar it-28 ta' Lulju, 2015 liema data hija certament oltre l-perjodu ta' hames snin impost fl-artikolu 2156 meta kalkolata mill-ahhar pagament akkont. Ma tressqet l-ebda prova da parti tas-socjeta' attrici ta' xi att gudizzjarju notifikat lil Raymond Farrugia li permezz tieghu giet interrotta l-preskrizzjoni fil-konfront tieghu. Ghalhekk jehtieg li din il-Qorti tidhol f'analizi dwar jekk kienx hemm xi tip ta' nterruzzjoni tal-preskrizzjoni da parti tal-kjamat fil-kawza jew ammissjoni/rikonoxximent tad-debitu.

Illi dwar dan fis-sentenza fl-ismijiet **Austin Psaila vs. Lothar Slobick** deciza mill-Qorti tal-Appell, Inferjuri nhar id-9 ta' Frar, 2005 (544/2003/1 PS) jinghad kif isegwi:

'Issa r-rikonoxximent stabbilit mill-precitat Artikolu 2133 jestrinsika ruhu jew permezz ta' xi dikjarazzjoni esplicita jew bi kwalsiasi fatt iehor li jimplika l-ammissjoni ta' l-ezistenza tad-dritt. *Ad exemplum*, il-weghda tal-hlas, talba ghad-dilazzjoni tal-pagament, il-hlas akkont (Artikolu 2134), l-annotazzjoni tad-debitu f' denunzja tas- successjoni jew f' forma ta' entrata fl-accounts;

Jinsab precizat ukoll, kemm fid-duttrina legali, kif ukoll fil-gurisprudenza, illi dan ir-rikonoxximent tad-dritt ghall-fini ta' l-interuzzjoni tal-preskrizzjoni hu konfigurabbli fir-rekwiziti tal-volontarjeta', tal-konsapevolezza, ta' l-inekwivocita', dejjem b'mod esterjorizzat. Rekwiziti dawn li hu necessarju li jikkoezistu flimkien fl-istess att;

Jibqa' dejjem imperattiv illi l-prova dwar dawn l-istess rekwiziti trid issir mill-attur billi huwa dan li jkun qed jikkontrasta l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni tal-kontroparti. Zgur li mhux mistenni li din il-prova ssir mill-Qorti jew mit-Tribunal li, anzi, ghandu l-kompitu li jiddeciedi "*iuxta allegata et probata*". Tajjeb li hawn jigi mfakkar illi, kif drabi ohra deciz, "jekk dwar din l-interruzzjoni hemm konflitt ta' provi, allura l-konsegwenza m'hijiex li ghandha tigi michuda l-preskrizzjoni, imma dik kuntrarja, li ghandha tigi akkolta, peress li l-posizzjoni guridika tkun li mentri jkun fatt li ghadha t-terminu tal-preskrizzjoni, ikun ugwalment fatt illi l-attur ma ssodisfax lill-Qorti li kien hemm interruzzjoni." (Kollez. Vol. XXX P I p 989). Ghaldaqstant dak li hu mportanti hu li r-rikonoxximent allegat mill-attur ikun car u esplicitu (Kollez. Vol. XXXVIII P III p 723).'

Illi fl-affidavit tal-kjamat fil-kawza Raymond Farrugia a fol. 291 tal-process iddikjara bil-gurament kif isegwi:

"Dwar l-ordnijiet li dwarhom qed jaghmel il-kawza ta' Schembri & Sons Ltd., nikkonferma li parti minnhom dawn kont ghamilthom jiena personalment u parti ohra kienu ghamluhom il-klijenti direttament u kont inkarigat biss mit-trasport tal-planki. Ix-xoghol fil-fatt jikkonsisti fix-xiri u l-garr tal-planki minn Malta ghal Ghawdex, li parti minnu ghamiltu jiena u parti ghamlu l-ordnijiet direttament il-klijenti. . .

Fix-xoghol tieghi gieli jghini hija Teddy Farrugia, izda dejjem jiena personalment dehert mal-kumpannija ta' Schembri & Sons Ltd. Ghalkemm hija Teddy gieli ghamel ukoll xoghol ghal ta' Schembri billi garrilhom il-merkanzija u dak li kellhom jaghtuh kien inqata' wkoll mill-ordnijiet li kont naghmel jiena.

Qieghed nesebixxi l-ircevuti, l-invoices, u d-delivery notes kollha li ghad baqali fil-pussess tieghi biex nuri li n-negozju li dwar l-kumpannija ta' Schembri qed taghmel il-kawza ghall-hlas sar minni personalment, u dan ta' Schembri jafuh tant li dawn dejjem harguom f'ismi u l-indirizz ta' fejn noqghod. ' (fol. 292 u 292)

Fil-kontro-ezami tieghu a fol. 520 tal-process datat 1 ta' Frar, 2013 l-istess Raymond Farrugia jiddikjara 'jien kont nahdem ma' Schembri & Sons bil-commission. Sewwa. L-ordnijiet jien dejjem ghamilthom ma'

Schembri & Sons u kienu jaghmluhom direttament gieli ghamluhom direttament il-klijenti' u jkompli jinsisti fix-xhieda tieghu li l-ordnijiet kien jaghmilhom hu, skont il-kejljiet li kien jaghmel il-klijent mieghu u hu jaghmel l-ordnijiet lil Schembri & Sons.

Il-Qorti tqis li dan l-affidavit wahdu tal-kjamat fil-kawza u li jgib id-data tad-9 ta' Ottubu, 2008 jikkonsisti f'rikonoxximent car u bil-gurament tad-debitu dovut minnu lis-socjeta' attrici. Dan huwa aktar assodat minn dak li jghid fil-kontro-ezami tieghu. Hawnhekk il-Qorti terga' taghmel referenza ghall-gurisprudenza hawn fuq ikkwotata b'mod partikolari dik il-parti fejn jinghad kif isegwi:

'F'dan il-kaz Timothy Vella r-rapprezentant tas-socjeta' konvenuta, jghid li ma kienx hemm qbil dwar il-valur ta' l-istock. Anke hawn pero' ta' min josserva illi "fejn id-debitur ma jichadx id-dejn imma semplicement jikkontesta l-*quantum* ta' l-ammont dovut, allegat mill-kreditur, id-debitur ikun qieghed jinterrompi u tacitament jirrinunzja ghall-preskrizzjoni li tkun qed tiddekorri". Ara sentenza fl-ismijiet "**Victor Calleja nomine -vs- Nazzareno Vassallo et nomine**", Appell, 5 ta' Ottubru 1998 u d-decizjonijiet fiha riferenzjati; (Pace Associates Ltd. Vs. Drawing Techniques Ltd. Deciza nhar is-7 ta' Dicembru, 2005, 148/2003/1 PS).

Minn dak suespost din il-Qorti ma ghandha l-ebda dubju li x-xhieda ta' Raymond Farrugia tikkonsisti tekwiwali ghal rikonixximent tad-debitu fil-konfront tas-socjeta' attrici u f'rinunzja ghall-preskrizzjoni fil-konfront tieghu. Dan huwa aktar assodat mill-fatt li fil-mument li huwa gie kjamat fil-kawza bl-ebda mod ma pprova jregga' lura jew jikkontradixxi x-xhieda li kien ta hu stess anzi strah fuq il-provi li gia kien hemm fl-atti.

In oltre jirrizulta lil din il-Qorti li wara li l-kjamat fil-kawza gie fil-fatt notifikat b'dawn l-atti huwa ghazel li ma jressaq l-ebda provi u permezz tal-verbal datat 6 ta' Novembru, 2015, fejn jirrizulta li Raymond Farrugia kien prezenti fl-awla, huwa ddikjara li 'm'ghandux provi u qed jistrieħ fuq il-provi fl-atti' u dawn jinkludu l-affidavit bil-gurament li huwa kien ghamel lura fis-sena 2008 u l-kontro-ezami tieghu ukoll bil-gurament fis-sena 2013 fejn irrikonoxxa li huwa kien jaghmel it-transazzjonijiet mas-socjeta' attrici u li per konsegwenza hu kien id-debitur tas-socjeta' attrici. In vista ta' dan il-Qorti tqis ukoll li fil-

konfront tal-kjamat fil-kawza jiskatta l-provvediment tal-artikolu 2160 (1) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta u ghalhekk l-artikolu 2157 fil-konfront tieghu ma ghandu jkollu l-ebda effett favur tieghu.

Ghaldaqstant in vista ta' dak kollu suespost il-Qorti ser tghaddi wkoll sabiex tichad l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni in toto mqajjma mill-kjamat fil-kawza.

L-eccezzjoni tal-legittimu kontradittur:

Illi l-isfond ta' din l-eccezzjoni huwa li s-socjeta' konvenuta meta originarjament notifikata bil-kawza odjerna ma qajmitx din l-eccezzjoni izda qajmet biss l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni u li ma kinitx debitrice tas-socjeta' attrici. Kien biss tliet snin wara u dan wara li tressaq l-affidavit ta' Raymond Farrugia fejn dan sostna bil-gurament li t-transazzjonijiet mas-socjeta' attrici kien jaghmilhom hu personali li s-socjeta' konvenuta ntebhet li hi setghet ma kinitx il-legittimu kontradittur f'dawn il-proceduri u ressqet l-eccezzjoni ulterjuri taghha. Il-Qorti rat fid-dettal ix-xhieda kollha li tressqu u gharblet il-verzjonijiet moghtija mill-partijiet kif isegwi:

A fol. 522 Raymond Farrugia fil-kontro-ezami tieghu jixhed kif isegwi:

“Avukat: Inti issa ghidtilna li kont tahdem bil-commission ma' Schembri bil-commission, kien hemm uhud mill-klijenti li kienu jordnaw u int kont tmur ghax-xoghol, hux hekk?

Xhud: Jien kont nuza s-servizz

Avukat: Ta' min?

Xhud: Ta Farrugia Brothers . . u dejjem dehert jien. Jien is-servizz kont nuza ta' Farrugia Brothers.’

A fol. 523 jkompli jghid:

‘Avukat: ehe, u kont taghmel ix-xoghol, kont taghmel l-ordnijiet.

Xhud: Iva.

Avukat: U mbghad kif kont tmur tigbor ix-xoghol?

Xhud: Kif? Kont nuza s-servizz ta' Farrugia Brothers u nhallashom talli nuza s-servizz taghom. Bhal klijenti ohra kont.

Avukat: Meli inti kont tardna x-xoghol ma' Schembri.

Xhud: Iva.

Avukat: A tuza t-trakkijiet ta' hutek, tal-kumpanija?

Xhud: Iva nuza servizz ta' huti.'

Mistoqsi a fol. 524 jekk kienx icempel mill-ufficcju tal-kumpanija Raymond Farrugia jghid jien 'ma niftakarx ghax issa ghadha z-zmien'. Anki meta mistoqsi jekk kienx jiltaqa' mar-rapprezentant tal-kumpanija attrici Johann Farrugia fl-ufficcju tas-socjeta' konvenuta Raymond Farrugia jghid li ma jiftakarx. Mistoqsi wkoll a fol. 530 tal-process jekk jiftakarx li Teddy u George gieli ghamlu ordnijiet minghand is-socjeta' attrici jew gabru merkanzija/planki minn Hal Far Raymond Farrugia jerga' jghid li ma jiftakarx. Il-Qorti nnotat li fil-kontro-ezami tieghu Raymond Farrugia filli kien jaf hafna dettal izda meta maghfus mill-avukat tas-socjeta' rikorrenti beda jirrispondi li ma jafx ghal kull domanda li bdiet issirlu u li b'xi mod setghet tinvolvi s-socjeta' konvenuta. Il-Qorti tqis li fl-assjem taghha x-xhieda kollha moghtija minn Raymond Farrugia meta anki komparata max-xhieda u d-dokumentazzjoni l-ohra mressqa quddiemha m'ghandhiex mill-verita'.

Min-naha l-ohra l-Qorti ghamlet referenza ghax-xhieda tar-rapprezentant tas-socjeta' attrici Johann Farrugia moghtija f'diversi partijiet tal-atti fosthom a fol. 28 et seq, a fol. 494 et seq u il-kontro-ezami a fol. 536 et seq u 569 et seq, xhieda li din il-Qorti tqis li hija ferm aktar kredibbli fosthom partijiet saljenti fejn jinghad kif isegwi:

'illi huma dejjem dehru bhala isem ta' kumpanija. U meta ghamluli xi transport, ghax jien kelli s-supply tal-gvern hawn hekk, u jien bghatt xi haga, u ovvjament kont nuza lilhom, hi kienet tohrog through Farrugia Brothers. Ir-relazzjoni dejjem ma' Farrugia Brothers. Imma ovvjament dawn mhux ser icempluli, u l-erbgha li kienu, fuq l-istess haga. L-erba' ahwa, qed nghid, mhux l-erba' ahwa fuq l-istess haga. Kien hemm Raymond li kien jiehu hsieb section minnha. Qed tifhem?

Jekk wiehed kien jiehu hsieb il-containers, il-freeport, per ezempju, dan inutli li jcempilli, sa kemm ma kienx jigi, biex jghabbi xi containers minn Malta. Imma, u f'daqqa jigi ghall-planki, ghax biex jghinu, ghax ma jkollhomx xufiera. **Imma l-bqija, bhala stimi nista' nghidlek, fuq it-telephone ma' kollha kont nitkellem. Kollha kemm huma.**' (fol.32)

'Sewwa. Farrugia Brothers. Hemm hekk kellhom ufficcju zghir ukoll. U jien kont nitlaqa' kemm ma' Raymond, kemm ma' Teddie u kemm ma' George. Issa forsi aktar darbi ltqajt ma' Raymond milli ma' l-ohrajn

pero' ma' Teddie laqqani ma' hafna nies. Mort hafna drabi mieghu biex inkejjel ix-xoghol ta' nies hawn Ghawdex. Qed tifhem. U George ukoll kien laqqani ma' nies u kejjilt planki mieghu. Imbaghad George kien jiehu hsieb u jikkordina aktar it-trasport mill-fabbrika taghna f'Malta ghal Ghawdex. Tal-istess ordnijiet li kien jiehu jew Raymond jew. Flimkien kienu jiehd. **Meta konna nigu biex nithallsu tal-pagamenti kont immur insib lilhom, daqqa kien ihallasni wiehed u daqqa kien ihallasni iehor.** (fol. 496/497)

'Avukat: Min-naha ta' wiehed mill-ahwa, qatt ma kien sitwazzjoni fejn dawn qalulkom ahna m'ghandiex x'naqsmu. Dan ix-xoghol huwa ta' Raymond.

Xhud: Le le qatt. L-anqas qatt. Tant hu hekk li gieli kellna stimi li ahna konna nitolbuhom ghax kienu johorgu tenders tal-gvern Ghawdex ghal supply ta' materjal f'Ghawdex, u ahna dak il-materjal nahdmuh u nimmanifatturawh Hal Far u kont jew incempel lil George, jew li dan, voldieri dejjem flimkien kienu jahdmuha. Jigifieri huma taht il-kumpanija kienu jahdmu.

Avukat: Issa d-delivery note li gew esebiti hafna minnhom jghajtu lil Raymond Farrugia. Tista' taghti raguni ghalfejn huma hekk?

Xhud: Ghax jista' jkun li kont niltaqa' aktar mieghu lejn l-ahhar taghha Perezempju. Pero' kien hemm punt ta' referenza ta' dak ix-xoghol. Jien naf.' (fol. 497)

'Xhud: Iz-Zombor kienu jidhlu ghax huma kienu javvicinaw lill-klijent f'Ghawdex u jghiduli isma' ha ngibulek ix-xoghol ahna, ha niehdu hsieb ahna. Ix-xoghol tal-planki allura jien ma kontx inkun naf, hafna drabi gieli l-anqas ma kont inkun naf min hu l-klijent Ghawdexi lil min kont inkun qed naghtihom ghax jien kont naghtihom liz-Zombor u huma kienu jghadduhom lill-klijent, ta' min ikunu huma kienu jkun jafu. . . Iz-Zombor huwa l-laqqam ta' Raymond, ta' George, ta' Teddie . .

Magistrat: Fil-fatt qe ninnota li fuq diversi invoices fuq diversi delivery notes qed nassumi, hemm inidkat li received by Zombor.

Xhud: Hekk hu ghax ahna ghalina z-Zombor.' (fol. 498/499)

A fol. 502 ix-xhud rapprezentant tal-kumpanija attrici juri s-sincerita' tieghu jammetti li kien hemm drabi fejn hallas lilhom direttament il-klijent f'kaz li kienu jkun jafu dirett is-sid tal-post fejn kienu ser jitpoggew il-planki u f' dak il-kaz kien ihallas is-sid dirett.

Fil-kontro-ezami jkompli jghid:

‘Hija tieghi, hija firma tieghi. U hija kitba tieghi, hija kitba tieghi u hija firma tieghi. U meta kont, ghad qeghdha wisq, wisq probabbli qeghdha f’ammont inqas **ghax hawn il-commission imnaqqas**, u ktibt Raymond Farrugia ghax kien tagghomli hu pero’ nista’ nizgurak li kull pagament li taghni Raymond, kien jigi jaghtihuli fl-ufficcju zghir li hemm f’dak il-garaxx tat-triq tal-kumpanija.’ (fol. 534)

A fol. 509 et seq tal-process jinsab il-kontro-ezami ta’ Teddy Farrugia li huwa rapprezentant ukoll tal-kumpanija konvenuta u dan jikkonferma wara li saritlu d-domanda diversi drabi li whud mill-ordnijiet ghall-planki kienu jsiru minn fuq il-fax tal-kumpanija. Fil-fatt il-Qorti vverifikat ukoll li a fol. 591 tinsab esebita ordni ghall-planki li tidher mibghuta minn ‘Farrugia Bros Victoria Gozo’.

Ix-xhud Mario Vella (fol. 23) li huwa l-kontrollur finazarju tal-kumpanija attrici wkoll fl-atti jikkonferma li sal-mument li giet intavolata l-kawza kienu ghaddejnin trattattivi bejn is-socjeta’ attrici u s-socjeta’ konvenuta nkluz l-‘accountant’ taghha sabiex possibilment ikun hemm ftehim dwar il-hlas izda jghid li dawn ma rnexxewx. Din ix-xhieda bl-ebda mod ma giet kontestata mill-kontro-partijiet . Il-Qorti ssibha difficli hafna biex tacetta li s-socjeta’ konvenuta li suppost ma kellhiex x’taqsam xejn ma’ dan kollu ma qabditx u qajmet dan il-punt mill-ewwel u ssibha difficli ferm biex tifhem ghaliex is-socjeta’ konvenuta kienet qed tacetta li jsiru laqghat maghha u mal-‘accountant’ taghha meta suppost in-negozju ma kienx qed isir minnha. Dan juri kemm ix-xhieda kollha mressqa da parti tas-socjeta’ konvenuta u l-kjamat fil-kawza m’ghandhiex mill-verita’.

Il-Qorti mix-xhieda kollha mressqa fl-atti whud minnhom riportati hawn fuq flimkien mal-fatt li s-socjeta’ konvenuta damet mill-anqas tliet snin sakemm gietha l-illuminazzjoni genjali li l-ammont mhux dovut minnha imma minn terz, dewmien li certament jimmilita kontra l-kredibilita’ tas-socjeta’ konvenuta, hija moralment konvinta li kien ir-rapprezentant tas-socjeta’ attrici li xehed il-verita’ quddiem il-Qorti dwar ir-relazzjoni bejn il-partijiet u cioe’ li s-socjeta’ attrici nghatat x’tifhem li l-materjal kien qed jigi konsenjat fuq ordnijiet tas-socjeta’ intimata. Il-Qorti izda ma tistax tinjora l-ammissjoni ta’ aktar minn darba da parti ta’ Raymond Farrugia li skont hu dan ix-xoghol kien

jaghmlu f'ismu. Jirrizulta ghalhekk lil din il-Qorti li jekk kien hemm arrangament bejn is-socjeta' konvenuta u Raymond Farrugia li t-transazzjonijiet isiru f'isimha izda fil-fatt ix-xoghol kien ta' Raymond Farrugia, is-socjeta' attrici fl-ebda hin ma giet infurmata b'tali arrangament. In vista ta' dan il-Qorti tqis, stante wkoll l-ammissjoni ta' Raymond Farrugia, li l-ammonti rikjesti permezz ta' din il-kawza ghandhom jaghmlu tajjeb ghalihom kemm is-socjeta' konvenuta kif ukoll il-kjamat fil-kawza u s-socjeta' attrici ghandha l-jedd li tirkupra tali ammonti minghand kwalunkwe wiehed mis-socjeta' konvenuta jew il-kjamat fil-kawza. Sta mbaghad ghas-socjeta' konvenuta u l-kjamat fil-kawza li jaraw x'kien il-ftehim bejniethom liema ftehim evidentement ma kinitx parti fih is-socjeta' attrici u ma tressqet l-ebda prova fuqu da parti tal-konvenuti li zammew ferm mistur mill-Qorti dak li kien hemm bejniethom. In vista ta' dak kollu suespost il-Qorti tqis li l-eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta li mihjiex il-legittimu kontradittur mihjiex legalment gjustifikata u ser tghaddi sabiex tichad l-eccezzjoni tal-legittimu kontradittur imqajjma fit-tieni risposta tas-socjeta' konvenuta.

Mertu:

Fil-mertu jibqa' biss li din il-Qorti tikkonferma mill-provi esebiti jekk l-ammont ta' Lm25,692.84 ekwivalenti ghal €59,848.22 jirrizultax li verament ghadu dovut lis-socjeta' attrici mis-socjeta' konvenuta u mill-kjamat fil-kawza. Dan l-ammont kien originarjament konfermat kemm permezz ta' dokumenti esebiti mar-rikors guramentat u wkoll minn Mario Vella fix-xhieda tieghu a fol. 23 et seq tal-process li kkonferma li l-ammont ta' Lm25,692.84 ekwivalenti ghal €59,848.22 flimkien ma' imghax ta' Lm8906.85 ekwivalenti ghal €20,747 kif deskritt fir-rikors guramentat kien ghadu dovut. L-istess xhud anki kkonferma li sal-mument li giet intavolata l-kawza kienu ghaddejjin laqghat bejn il-partijiet u nkluz l-accountant tas-socjeta' konvenuta sabiex possibilment ikun ftehim dwar il-hlas. A fol. 618 tal-process permezz ta' nota s-socjeta' attrici pprezentat 'statement of account' imsejjah bhala 'full reconciliation' li juri li l-ammont li kien ghadu dovut kien ghas-somma ta' Lm27,128.04 cioe' differenza ta' Lm1,435.20 ekwivalenti ghal €3,343.32 minn dak indikat fir-rikors guramentat. Il-Qorti ppruvat tirrikoncilja d-dokumenti A u B esebiti mar-rikors guramentat u dak esebiti permezz ta' nota izda sabita difficili anki in vista li huma redatti b'forma diversa u d-dati mhumiex wara xulxin. Fi kwalunkwe kaz izda r-rikors guramentat jitlob is-somma anqas ta' Lm25,692.84 kif

konfermata bil-gurament mill-kontrollur finanzjarju tal-kumpanija u ma tistax fl-ebda cirkostanza tilqa' t-talba ghal somma akbar minn dik mitluba fir-rikors guramentat.

Da parti taghhom is-socjeta' konvenuta u l-kjamat fil-kawza bl-ebda mod ma kkontestaw b'fatti u provi li s-somma originarjament pretiza mihjiex dovuta ghajr li eccepew fir-risposti rispettivi li ma kien hemm l-ebda ammont dovut minnhom. Ghalkemm is-socjeta' konvenuta prezentat nota a fol. 619 b'bosta dokumenti fosthom cekkijiet ta' pagamenti mahruqa minn Raymond Farrugia, il-Qorti tinnota li dawn l-istess cekkijiet jammontaw ghal Lm72,659.50 sahsitra somma anqas mit-total tal-pagamenti ndikati li gew ricevuti mis-socjeta' attrici ghas-somma ta' Lm 78,059.29. Apparti minn hekk bosta mill-'images' tac-cekki jiet esebiti a fol. 679 et seq jirraprezentaw pagamenti li saru wara s-sena 2002 u li *ex admissis* mill-istess socjeta' attrici ma jirraprezentawx il-konsenji u l-pagamenti dovuti ai termini ta' din il-kawza. Fil-fatt a fol. 28 et seq tal-process xehed Johan Farrugia u a fol. 30 spjega li wara li saret il-kawza xorta wahda baqghu jsiru l-ordnijiet:

'ghax li gara imbaghad ghidna, huma qaluli ha jaraw ezatt, fil-fatt kien telgha Mario Vella, l-accountant, hemm hekk biex jibdew jaraw ezattament, huwa, jitekllmu ma' l-accountant taghhom biex jaraw fejn qeghda l-problema, imma sa dan it-tant ahna, biex ma nwaqqfux ir-relazzjoni, xorta beghnielhom pero' kienu jzommu, jekk xahar, wara xahar trid bil-fors thallas. Qed tifhem? Biex ma waqqafniex hesrem ir-relazzjoni li kien hemm bejniethom.'

Jidher car li filwaqt li s-socjeta' attrici ddistingwiet bejn il-perjodu fejn kien hemm in-negozju kontinwu bejniethom u li tieghu qed titlob il-bilanc u n-negozju li sar wara, fil-provi u sottomissjonijiet taghha s-socjeta' konvenuta ma ghamlitx din id-distinzjoni.

Il-Qorti wara li gharblet kelma b'kelma x-xhieda kollha u kull dokument esebiti fl-atti tqis li mill-provi kollha mressqa u in vista tal-kunsiderazzjoni suesposti s-socjeta' attrici rnexxielha tressaq prova sal-grad rikjest mil-ligi li s-socjeta' konvenuta u l-kjamat fil-kawza Raymond Farrugia huma debitori tas-socjeta' attrici ghas-somma ta' Lm25,692.84 ekwivalenti ghal €59,848.22 flimkien ma' imghax ta' Lm8906.85 ekwivalenti ghal €20,747 rapprezentanti mghax sad-data tat-

2 ta' Gunju, 2006. In oltre huma dovuti wkoll l-imghaxijiet skont il-ligi mid-data tat-3 ta' Gunju, 2006 sad-data tal-pagament effettiv.

Decizjoni

Ghar-ragunijiet kollha suesposti, din il-Qorti taqta' u tiddeciedi din il-kawza billi:

1. Tichad l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni mqajjma mis-socjeta' konvenuta;
2. Tichad l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni mqajjma mill-kjamat fil-kawza;
3. Tichad l-eccezzjoni tal-legittimu kontradittur mqajjma mis-socjeta' intimata fit-tieni risposta taghha;
4. Tichad l-eccezzjonijiet kollha rimanenti tas-socjeta' konvenuta u tal-kjamat fil-kawza;
5. Tilqa' l-ewwel talba attrici u tikkundanna lis-socjeta' konvenuta u lill-kjamat fil-kawza sabiex ihallsu lis-socjeta' attrici l-ammont ta' Lm25,692.84c ekwivalenti ghal €59,848.22 rapprezentanti bilanc dovut fuq merkanzija konsenjata lilhom mis-socjeta' attrici;
6. Tilqa' t-tieni talba attrici u tikkundanna lis-socjeta' konvenuta u lill-kjamat fil-kawza sabiex ihallsu l-imghax fuq din is-somma ammontanti ghas-somma ta' Lm8,906.85 ekwivalenti ghal €20,747 kif kalkolat sad-data tat-2 ta' Gunju, 2006;

Bl-ispejjez kollha komprizi dawk tal-mandat ta' sekwestru li sar fis-sena 2006 kontra s-socjeta' konvenuta, bl-imghax legali ulterjuri mid-data tat-3 ta' Gunju, 2006 sad-data tal-pagament effettiv.

(ft.) Dr. Joanne Vella Cuschieri
Magistrat

(ft.) Maureen Xuereb
D/Registratur

Vera kopja

D/Registratur